

Kako postajemo višejezični govornici

Mia Batinić

(Marta Medved-Krajnović: *Od jednojezičnosti do višejezičnosti — uvod u istraživanja procesa ovladavanja inim jezikom*, Zagreb: Leykam international d.o.o., 2010.)

1. Uvod

Prva je autorska knjiga Marte Medved-Krajnović, ugledne hrvatske glotodidaktičarke i anglistice s bogatim iskustvom u istraživanju procesa ovladavanja inim jezikom, objavljena 2010. godine u izdanju mlade izdavačke kuće Leykam international d.o.o. skraćeno OVIJ. Knjiga je naslovljena *Od jednojezičnosti do višejezičnosti* s podnaslovom *Uvod u istraživanja procesa ovladavanja inim jezikom*. Nedovoljno razvijeno stručno nazivlje na hrvatskom jeziku za fenomene i procese OVIJ-a te nepostojanje sveučilišna udžbenika na hrvatskom jeziku koji bi se bavio spomenutim procesima bili su ključni poticaji nastanku ove knjige. Treba napomenuti da je OVIJ kratica za proces ovladavanja inim jezikom i za znanstveno-istraživačku disciplinu koja se njime bavi.

2. Sadržaj knjige

Knjiga je podijeljena u osam poglavlja (1–145). Slijedi sažetak na engleskom jeziku te obiman popis bibliografije (151–177), Kazalo hrvatskih pojmova, Kazalo engleskih pojmova, Kazalo autorā te bilješka o autorici. Svakomu poglavlju prethodi sadržaj i popis ključnih pojmova koji služe čitatelju kao svojevrsan putokaz, dok u završnoj poruci na kraju svakoga poglavlja autorica daje komentar, dodatna objašnjenja i smjernice za promišljanja određene tematike upućujući čitatelja na relevantne izvore.

Uvodna razmatranja uvode čitatelja u predmet istraživanja procesa ovladavanja inim jezikom. Razlog teorijskoga pluralizma i heterogenosti pristupa iz čijega se aspekta nastoji objasniti OVIJ autorica vidi u složenosti istraživanih procesa. Ističe da je u kontekstu suvremenoga, poglavito dvojezičnoga i višejezičnoga, svjetskoga stanovništva neupitna važnost istraživanja procesa ovladavanja inim jezikom.

U poglavlju *Počeci istraživanja OVIJ-a* ističe se interdisciplinarna narav OVIJ-a te se opisuju lingvistička zbivanja ključna za razvoj ove discipline, ponajprije revolucionarna transformacijsko-generativna gramatika N. Chomskoga i zamisao o tome da svako ljudsko biće posjeduje intuitivno znanje o univerzalnoj gramatici. Nadalje se analizira utjecaj psiholingvističkih i primijenjenolingvističkih istraživanja te istraživanja dvojezičnosti na razvoj same discipline. Daje se povijesni pregled njezina razvoja tijekom 60-ih, 70-ih i 80-ih godina 20. stoljeća s posebnim osvrtom na situaciju u Hrvatskoj.

U idućim trima poglavljima, koja čine glavninu knjige, nalazi se pregled teorijskih postavki u okviru kojih se nastoje sagledati i objasniti pojave povezane s procesima ovladavanja inim jezikom. U tim poglavljima autorica pomno bira te predstavlja pristupe i modele koje smatra ključnima i najkorisnijima za čitatelje.

U trećem poglavlju, pod naslovom *Lingvistički okviri OVIJ-a*, opisuju se lingvistički orijentirana istraživanja OVIJ-a, pri čemu se razlikuju formalni i funkcionalni pristup istraživanju. Potonji se, uključujući u analizu međujezika psihološke i društvene elemente, približava pristupima koje autorica predstavlja u iduća dva poglavlja.

Neurolingvistički, psiholingvistički i psihološki okviri OVIJ-a naslov je četvrtoga, ujedno i najopširnijega poglavlja. Ističe se bitan utjecaj spoznaja iz područja neurolingvistike, psiholingvistike i psihologije na istraživanja procesa OVIJ-a te se upozorava da treba pričekati na pouzdanije odgovore na ključna pitanja jer su neurolingvistička istraživanja u okviru OVIJ-a u velikom zamahu. Predstavljaju se temeljni modeli te se raspravlja o ulozi dobi i kognitivnim i afektivnim čimbenicima pri ovladavanju inim jezikom. Nezaobilazan je pritom, kao uostalom i okviru ostalih teorijskih pristupa, osvrt na važnost spoznaja o procesima usvajanja prvoga jezika na istraživanje procesa ovladavanja inim jezikom.

S obzirom na komunikacijsku ulogu jezika, ne čudi što je jedan od glavnih poticaja ovladavanju inim jezicima mogućnost ostvarenja društvenoga međudjelovanja pripadnika različitih jezičnih skupina pa autorica u petom poglavlju pod naslovom *Društveni okviri OVIJ-a* donosi pregled pojmova i teorija koje nastoje objasniti OVIJ s ovoga gledišta. Raspravlja o dvojezičnosti, pri čemu se posebno bavi dječjom dvojezičnošću. Autorica predviđa sve veće preklapanje istraživanja dvojezičnosti i OVIJ-a te zagovara njihovo približavanje i povezivanje.

U šestom poglavlju, *Trenutno stanje i buduća strujanja*, autorica govori o istraživanjima međujezičnih utjecaja i jezičnoga nazadovanja, čija novija istraživanja donose rezultate poticajne za buduća istraživanja. U svjetlu rastućega broja teorijskih pristupa OVIJ-u autorica smatra da ne treba očekivati skorou homogenizaciju teorija, a najveći potencijal vidi u teoriji dinamičnih sustava. Osvrće se na trenutačno stanje u Hrvatskoj i predviđa buduća

strujanja, ističući potrebu dijaloga između istraživanja procesa ovladavanja inim jezikom i glotodidaktike kao teorije nastave u okviru koje se ovi procesi i odvijaju.

U poglavlju *Metodologija istraživanja OVIJ-a* govori se o kvalitativnim i kvantitativnim pristupima u znanstvenim istraživanjima OVIJ-a te se predstavljaju najčešće metode istraživanja i tehnike prikupljanja i obrade podataka.

U *Završnoj poruci čitateljima* autorica daje zaključna razmatranja.

3. Zaključak

Prikazana knjiga daje temeljni, a opet obuhvatan uvid u istraživanja procesa ovladavanja inim jezikom. Autorica objektivno prikazuje teorije i modele, skreće pozornost na sličnosti i razlike među njima, ponekad se na njih kritički osvrće, dok se rijetko priklanja određenim konceptima. Velik je doprinos ove knjige u stvaranju hrvatskoga nazivlja za pojave koje se odnose na proces ovladavanja inim jezikom. Treba također istaknuti da autorica posebno mjesto daje hrvatskim istraživačima u općem kontekstu OVIJ-a. Marta Medved-Krajnović uspostavlja prisan i neposredan odnos s čitateljem bezrezervno mu pritom prenoseći svoje znanje te ga poput pravoga mentora vodi, usmjerava i potiče na nova promišljanja i istraživanja unutar ove mlade i dinamične znanstvene discipline. Ova će knjiga svakako poslužiti stručnjaku kao dragocjen izvor informacija i polazište za buduća istraživanja, a laiku kao priručnik u kojemu će naći odgovore na pitanja o vlastitu (ne)uspjehu pri ovladavanju inim jezikom.